

ЛЕКСЕМИ НА ПОЗНАЧЕННЯ ДРУЗІВ У СТУДЕНТСЬКОМУ СЛЕНГУ

Бурятинська Юлія, студентка групи ФУб-1-16-2.0д, IV курс, спеціальність «Філологія (українська мова і література)».

Науковий керівник: О.Л. Доценко, доцент кафедри української мови, кандидат філологічних наук.

У статті розглянуто особливості сучасного українськомовного студентського сленгу, ставлення до нього представників різних вікових і соціальних груп, вплив на мовну ситуацію в академічному середовищі.

Ключові слова: соціолінгвістика, сленг, студентських сленг, жаргон.

Актуальність та доцільність дослідження Сленг міцно вкорінений в мові та здається цілком природним для кожної групи, котра ним послуговується. Цікаво, що деякі вирази можуть бути зрозумілі людям, які не належать до певної суспільної групи, а інші сленгізми будуть не зрозумілі стороннім. Студентська субкультура надто мінлива, що зумовлює постійну зміну студентського сленгу. З'являються нові слова, лексичне значення певної сленгової одиниці з плином часу замінюється іншим. Студентський сленг, попри соціальну регламентованість, неодмінно потрапляє до інших сфер функціонування мови, зокрема до розмовно-побутового мовлення, ЗМІ, що сприяє його активному розповсюдженню та закріпленню.

Метою статті є визначення і аналіз динамічних процесів у сучасному молодіжному сленгу на матеріалі соціолінгвістичного дослідження.

Реалізація поставленої мети передбачає виконання таких **завдань**:

- 1) схарактеризувати специфіку студентського сленгу;
- 2) класифікувати зібраний студентський сленг за тематичними групами, походженням та способами творення.

Аналіз останніх публікацій. Поняття «жаргон» походить з французької мови і означає буквально «незрозуміла мова», хоча вчені досі сперечаються щодо етимології цього терміну. Багато дослідників намагалися визначити поняття «жаргон». У зарубіжній лінгвістиці вивченням жаргонізмів займалися такі вчені, як В. Бондалетов, Т. Нікітіна, М. Грачов, Е. Береговська,

О. Борисова-Лукашанець, М. Кляйн, Ц. Карастойчева, Е. Партридж, Г. Менкен, І. Гальперін, В. Вілюман, М. Маковський, Т. Торн, У. О'Грейді, М.Фасмер та багато інших. В українському мовознавстві вивченням жаргону займалися такі науковці, як Н. Шовгун, С. Мартос, Л. Ставицька, Ю. Мосенкіс, М. Навальна, П. Грабовий, Ю. Василенко, В. Іванов, В. Боржковський, С. Пиркало, К. Широцький, Й. Дзендзелівський, К. Бондаренко та інші.

Виклад основного матеріалу дослідження.

З погляду лінгвоекології вивчення молодіжного жаргону цікаве в аспекті, пов'язаному з культурою мови, стилістикою, риторикою і включає дослідження порушень правильності, ясності, логічності, виразності та інших комунікативних властивостей мови [1, с.123].

Однак у вивченні феномена мови молоді ще існують лакуни, є багато спірних питань.

У сучасній соціальній лексикології немає єдиного підходу до створення класифікації лексики студентського сленгу, однак переважає все-таки тематичний принцип.

На основі дослідження нам видається можливим розділити дібраний матеріал на вісім тематичних груп, але у найбільших із них виділити підгрупи:

1. «Люди».

1.1. Причасні до навчальної діяльності.

1.2. Друзі, оточуючі.

2. «Тіло людини».

3. «Побут».

3.1. Назви навчальних дисциплін.

3.2. Назви різних видів контролю чи форм занять.

3.3. Неофіційні назви оцінок.

3.4. Назви навчальних закладів та людей, які в них навчаються.

3.5. Назви на позначення приміщень, якими користуються учні та студенти.

3.6. Предмети та терміни, що стосуються навчального процесу.

- 3.7. Назви на позначення розваг.
- 3.8. Номінації на позначення продуктів харчування.
- 3.9. Назви на позначення техніки і транспорту.
- 3.10. Назви грошових одиниць.

4. «Навчання».

5. «Оцінка та якості».

6. «Дій, процеси».

7. «Явища та стани».

8. «Вигуки».

Тематична група «Людина» представлена субстантивними мовними одиницями. Основні способи деривації в ній: запозичення, метафоричне перенесення, афіксація. Майже всі лексеми мають емоційно-експресивне забарвлення, в основі якого – вираження ставлення до людини.

Молода людина мовою студентського сленгу може бути названа: *братан*, *кент*, *кореш* і його похідним *корешан*. Всі ці лексеми містять у своїй семантиці загальне значення «один, приятель» і є суфіксальними похідними від українських стилістично нейтральних слів.

Серед студентів молодших курсів залишається в обігу слово *пацан*. Від нього за допомогою суфікса *-ик-* і усічення основи утворено похідне *пацики*. Серед студентів ця лексема вживається нечасто і може набувати різних смислових нюансів.

Нейтральне семантичне забарвлення в студентському слензі мають загальновідомі *чувак* і *чувачок*, що колись прийшли зі сленгу стиляг і «системної мови хіпі» [3].

Негативне забарвлення мають лексеми *жирона*, *кабан* (людина з надмірною вагою), *дрищ* (дуже худя людина). Нейтральне забарвлення мають сленгізми *штрих* [4] – так називають якусь людину, *бро* (так називають дуже близьку людину), *малявки* (діти малого віку), *шумахер* (той, що швидко їздить), *вейпер* (той, хто користується «вейпом» – електронною сигаретою), *задрот*, *ботан*, *зубрила* (той, хто дуже скуппульозно вчиться), *кеп* (людина, що

говорить очевидно речі), *нюхач* (людина, що вживає амфетамін шляхом вдихання), *нарик* (наркоман), *алкаш*, *алконавт* (людина, що зловживає алкогольними напоями), *олди* (дослівно «старі люди», але молодь вживає ще на позначення тих, хто не слідкує за модою чи умисно притримується старих трендів), *хейтер* (людина, якій не подобається інша людина і тому вона її злісно критикує), *стрімер* (той, хто веде прямий ефір)

Іронічно-жартівливе стилістичне забарвлення мають слова, утворені шляхом метафоричного перенесення: *крендель*, *пряник*, *кекс*. Сфера їх вживання серед студентів – молодші курси, оскільки ці лексеми активно функціонують й серед школярів. Старшокурсники, якщо і використовують ці слова, то переважно стосовно молодших.

Також способом метафоричного перенесення утворені сленгізми *баклан* і *дятел*. Мовою сленгу ці зооніми є багатозначними, але їх загальна семантика забарвлена зневажливою конотацією. *Баклан* – слово, що реалізує значення «дурний, некмітливий», а *дятел* – «балакучий чоловік, який набридає розмовами на одну і ту ж тему».

Сленгізм *роздолбай* реалізує у своїй семантиці іронічне звучання і, залежно від ситуації, може оцінюватися як жартівливий або, навпаки, принизливий [5].

Як грубі образи розцінюються слова *дрищ*, *чмо*, *чмошнік*, *утирок*. У своїй семантиці, експресивному забарвленні й оцінному компоненті змісту цих слів, очевидне бажання принизити і образити адресата мовлення. Наприклад, розкриваючи семантику слова *чмо*, можемо виділити кілька значень. 1. Брудний, неохайний, людина, що не стежить за собою; 2. Брутальна лайка. Показовим є те, що останнім часом слово *чмо* в значній мірі вже втратило свій змістовний компонент (перше значення), перетворившись в абсолютно асемантичних пейоратив.

Найменування дівчат серед молодих людей представлені лексемами різного експресивного забарвлення. Потрібно відзначити, що юнаки більш лінгвокреативні, ніж представниці прекрасної статі. У результаті їх опитування

ми знаходимо цілі «класифікації» типів дівчат. Наприклад, «Гламурка – моделька – бруталка», «Жоза – телиця – марамо́йка» [6].

У лексиконі студентів більше номінацій із семантикою «дівчина», забарвлених зменшувально-пестливо або жартівливо. Зазвичай це похідні на основі продуктивної словотвірної моделі «основа + суфікс -к- (а) / -шк (а)» зі значенням «особа жіночої статі певного виду або статусу»: *гламурка* (гламур), *моделька* (модель), *айренбішка* / *RNB'шка* (айренбі / RNB), *бруталка* (брутал) [6].

За допомогою актуальної словотвірної моделі «основа дієслова + суфікс -к- (а)» утворюються сленгізми зі значенням «особа жіночого роду, названа за характером виконуваної дії». Наприклад: *училка* (вчити), *стремачка* (стрематися в значенні «боятися»). Зазвичай ці сленгізми реалізують у мовленні студентів або жартівливо-іронічне, або зневажливе значення залежно від ситуації. Певний виняток з лексемою *соска*: якщо ще зовсім нещодавно семантика цього слова була грубо зневажливою, то сьогодні – це красива дівчина чи молода жінка.

Як ми бачимо, багато сленгізмів реалізують у своєму значенні жартівливу або іронічну семантику [2].

Отже, тематична група сленгізмів на позначення людини досить широка. У семантиці її одиниць актуалізуються ознаки зовнішнього вигляду, внутрішніх рис, статусу і соціального становища суб'єкта. Їх експресивне забарвлення і оцінний компонент варіюються від зменшувально-пестливого, жартівливого до грубо зневажливого [7].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бернацька, А. А. Про три аспекти екології мови / А. А. Бернацька // серія «Гуманітарні науки». - 2003. - № 4. Філологія і журналістика. - С. 122-125.
2. Никитіна Т. Г. «Так говорить молодеж» – 2-е изд. М., 2014. – 239 с.

3. Скворцов Л.І. Про оцінках мови молоді (жаргон і мовна політика) // Питання культури мови, вип. 5. М., 1964. – с. 45 – 70.

4. Словник іншомовних слів /Уклад. Л.О.Пустовіт та ін.–К.: Довіра, 2000. – 903 с.

5. Словник сучасного українського сленгу. Упор. Кондратюк Т. – Харків: Фоліо, 2005.

6. Словник українського молодіжного сленгу / Укл. С. Пиркало; за ред. Ю. Мосенкіса. – К.: АТ ВІПОЛ, 1998.

7. Фурса О.С., Мосенкіс Ю. Л. Український молодіжний сленг як динамічний феномен: Стан та перспективи досліджень, мовні контакти, галузі сленгу. – К.: Альфа друк, 2008.